

TIVIA

5/2025

news

TIETOJOHTAMINEN

TIEDONHALLINAN
LÄÄKÄRI VAI
VALELÄÄKÄRI?

MILTÄ TIEDOLLA
JOHTAMINEN
NÄYTTÄÄ?

SANASTOT:
KUKA HALLITSEE
DATANHALLINTAA?

PÄÄKIRJOITUS

YHTEISELLÄ KIELELLÄ YMMÄRRYSTÄ

Teksti: Minna Oksanen, puheenjohtaja DAMA Finland

Kirjoitan pääkirjoitusta DAMA Finlandin (DAMA-FI) puheenjohtajan hattu kutreilla keikkuen. DAMA on lyhenne englanninkielisestä termistä Data Management, joka käännetään yleensä tiedonhallinnaksi. DAMA-FI kuuluu TIVIAN lisäksi DAMA Internationaliin, joka on kansainvälinen tiedonhallintaa kehittävä organisaatio. Se omistaa oikeudet DAMA DMBok (Data management book of knowledge) -viitekehykseen ja kyseisen viitekehyksen sertifiointiin. DAMA-FI:n tärkeä perustettava on toimia verkostona data-alan osaajille ja tuoda samalla DAMA DMBokin viitekehystä tutummaksi toiminnan kautta. Lehden aihe liittyy vahvasti DAMA-FI:n perustehtävään ja tavoitteeseen tehdä tiedonhallintaa tutummaksi.

Tiedonhallinta mielletään usein tekniseksi asiaksi, vaikka todellisuudessa kyse on pääsääntöisesti ihmisten välisestä kommunikoinnista. Tekniikka on toimintaa tukeva elementti, joka myös tarvitsee yhteistä kieltä. Sattuipa tähän aiheeseen löytymään hyvä esimerkki, kun kuuntelin radiosta Nato-kokoukseen liittyvää keskustelua. Keskustelun teemana oli huoli, ettei eri maiden puolustusmenoja voida verrata toisiinsa, koska ei ole yhdenmukaista määrittelyä, miten menot tulisi laskea. Koska laskentaa ei voida tehdä yhteismittallisesti, niin menoja ei voida verrata, eikä voida tehdä päätöksiä sen suhteen, minkä maan menoja pitäisi kasvattaa tai arvioida uudelleen. Ilman oikeaa ja yhdenmukaista tietoa voidaan käyttää vain kahta tunnettua menetelmää: "Rahi" tai "stetson", eli tehdään päätökset arviopohjalta. Näin konkreettinen esimerkki, joka ei liity mitenkään tekniikkaan todentaa hyvin, kuinka tärkeää on määrittää käytettävät termit ja sitä kautta parantaa ymmärrystä käsiteltävään asiaan.

Tässä lehdessä olevat artikkelit on koottu DAMA-FI:n aktiivien toimesta. Artikkeleiden avulla pääset tutustumaan tiedonhallinnan mielenkiintoisiin aihealueisiin, joista DAMA-FI:n toiminta rakentuu. Tervetuloa mukaan toimintaan!

JULKAISIJA
TIVIA ry

PÄÄTOIMITTAJA
Juha Lappi

TOIMITUSKUNTA
Minna Oksanen
Timo Piiparinen

ULKOASU JA TAITTO
Visionomi

YHTEYSTIEDOT
TIVIA ry
c/o TIVIA Infuture Oy
Firdonkatu 2 T 63
00520 Helsinki
tivia@tivia.fi
tivia.fi

Etusivun kuva: Kevin Ku, Pexels

DATAKONSULTTI

Tiedonhallinnan lääkäri vai valelääkäri?

Teksti: Juha-Pekka Joutsenlahti, Data Catalog Lead & Data Advisor, Solita

Kuvitellaan tilanne: potilas menee lääkärin vastaanotolle ja kertoo kärsivänsä päänsärystä. Lääkäri kuuntelee hetken, ojentaa särkylääkkeen ja lähettää potilaan kotiin. Potilas on tyytyväinen – seuraavan kerran päänsäryn iskiessä lääkekaapista löytyy tuttu apu.

Mutta missä kohtaa tässä tilanteessa meni pieleen?

Tämä toimintamalli – oireiden nopea lääkitseminen ilman juurisyyn selvittämistä – on paitsi arjessa riskialtista, myös yllättävän yleinen tiedonhallinnan maailmassa. Ongelma ei ole vain se, että hoidetaan oiretta eikä varsinaista sairautta. Vakavampaa on, että diagnoosin esittää usein asiakas itse – ilman tarvittavaa asiantuntemusta. Tilanne muistuttaa netistä itselleen diagnoosin googlaavaa potilasta. Ja jos konsultti hyväksyy diagnoosin kyseenalaistamatta, päädytään helposti ratkaisuihin, jotka vain lisäävät ongelmia.

Tiedonhallinnan kentällä nämä ”lääkkeet” voivat olla uusi tietovarasto, MDM-järjestelmä, DataOps, Data Mesh tai mikä tahansa ajankohtainen ja trendikäs teknologinen ratkaisu. Ne voivat lievittää yksittäistä kipupistettä, mutta ilman kokonaiskuvan ymmärtämistä syntyy helposti uusia vaivoja. Pian organisaatiossa on käytössä koko lääkevalikoima – mutta kipu ei hellitä, koska varsinainen juurisyys on edelleen tunnistamatta.

Tiedonhallinnan maailmassa nähdään yhä useammin ilmiö, jossa uudet ratkaisut syntyvät paikkaamaan edellisten ratkaisujen jättämiä aukkoja. Teknologiat ja ratkaisut vaihtuvat, mutta perimmäiset ongelmat jäävät tunnistamatta. Lopulta aito haaste hautautuu yhä syvemmälle järjestelmien ja työkalujen kerrosten alle.

Hyvä datakonsultti toimii kuin hyvä lääkäri: hän kuuntelee oireet, mutta ei tyydy niihin. Hän kysyy, tutkii ja analysoi,

kunnes pääsee kiinni ongelman juurisyihin. Asiakas ei välttämättä ole tiedonhallinnan asiantuntija – ja juuri siksi konsultin rooli on kriittinen. Oikeilla kysymyksillä ja asiantuntevalla otteella vältetään kalliita sudenkuoppia.

Kun ongelmat tunnistetaan kunnolla, ratkaisutkin ovat yleensä oikeita. Näin säästyy aikaa, rahaa – ja ennen kaikkea hermoja.

MILTÄ TIEDOLLA JOHTAMINEN SUOMESSA NÄYTTÄÄ NYT JA TULEVAISUUDESSA?

Mihin organisaatioiden tulisi tiedolla johtamisen kehittämisessä tulevaisuudessa erityisesti panostaa?

Jos minun tulisi valita yksi asia, se olisi ihminen! Perustelen tämän näkemykseni, mutta ennen sitä pari faktaa tiedolla johtamisen tilasta Suomessa.

Datan määrän lisääntyminen, sen jalostustapojen kehittyminen ja osaamisen merkityksen kasvu kilpailuetekijänä ovat nostaneet tiedolla johtamisen yhdeksi keskeisimmistä organisaatioiden menestyksen mahdollistajista.

Tästä olemme pääosin kaikki yhtä mieltä. Sitä todistaa vuoden 2024 tiedolla johtamisen kypsyysanalyysi-vertailutietokantamme tulokset, joissa jopa 92 % vastanneista (melko tai täysin samaa mieltä) uskoo tiedolla johtamisen tuottavan organisaatiolle lisäarvoa tulevaisuudessa.

Tiedolla johtamisen tila Suomessa

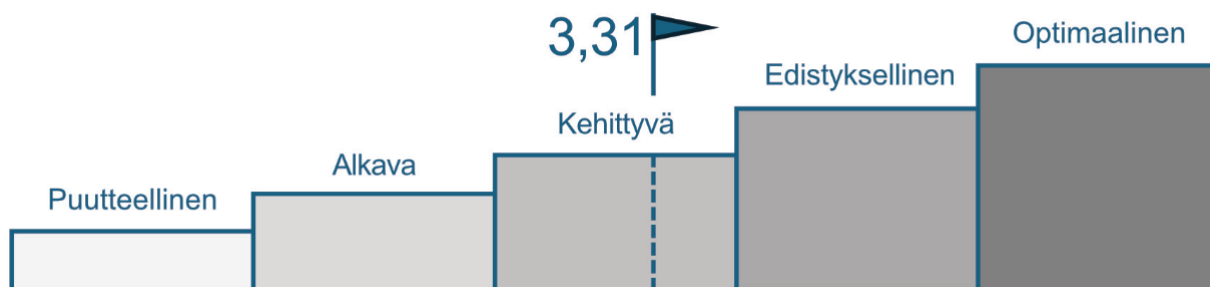
Vertailutietokantamme mukaan tiedolla johtamisen kypsyysaste Suomessa jatkaa kehittymistään. Tiedolla johtamisen tilaa kuvaava indeksiluku on noussut vuodessa jopa 0,2 astetta ollen nyt 3,31, edelleen kuitenkin kehittyvällä tasolla. Kehittämisen varaa siis riittää mutta suunta on vaikeista ajoista riippumatta

oikea.

Yksittäisenä osa-alueena tiedolla johtamisen systemaattisuus pitää pintansa edelleen eniten kehittämistä vaativana osa-alueena. Tiedolla johtamisen systemaattisuuden rinnalla tiedon johtamisen osa-alue sinnittelee sitkeästi kehittämistä vaativien osa-alueiden kärkijoukossa. Tiedon hyödyntäjien näkökulmasta se on jopa kriittisin kehittämistä vaativa tekijä - erityisesti eri lähteistä tulevien tietojen tarkastelu, käyttö ja hyödyntäminen koetaan edelleen vaivalloiseksi. Näin kaikesta teknologisesta kehityksestä ja siihen kohdennetuista panostuksista huolimatta.

Tiedolla johtamisen kehittämisen painopisteet tulevaisuudessa?

Datan määrän kasvaessa tarvitaan entistä enemmän datan strategista hallintaa ja johtamista. Se kuulostaa IT:n asialta mutta sitä se ei pelkästään ole. Teknisten komponenttien ja alustojen lisäksi tarvitaan ihmisten osallistamista sekä yhteisen ymmärryksen ja osaamisen kehittämistä. Meistä jokainen on omassa roolissaan tiedon tuottaja ja tiedon hyödyntäjä. Meistä jokainen on siis vastuussa ja vaikuttaa näin sekä datan laatuun että siitä saatavaan arvoon. Juuri datan

Kuvio: Tiedolla johtamisen kypsyysanalyysi vertailutietokanta - Creatido Oy

laatu on olennaista koko tiedolla johtamisen arvoketjussa. Jos dataan ei voi luottaa, ei sillä voi laadukkaasti johtakaan. Laittakaa siis dataperusta kuntoon!

Entä kun data on kunnossa, miten sen arvo ulosmitataan ja teknologiaan tehdyt investoinnit saadaan tuottamaan? Tietoa hyödyntämällä!

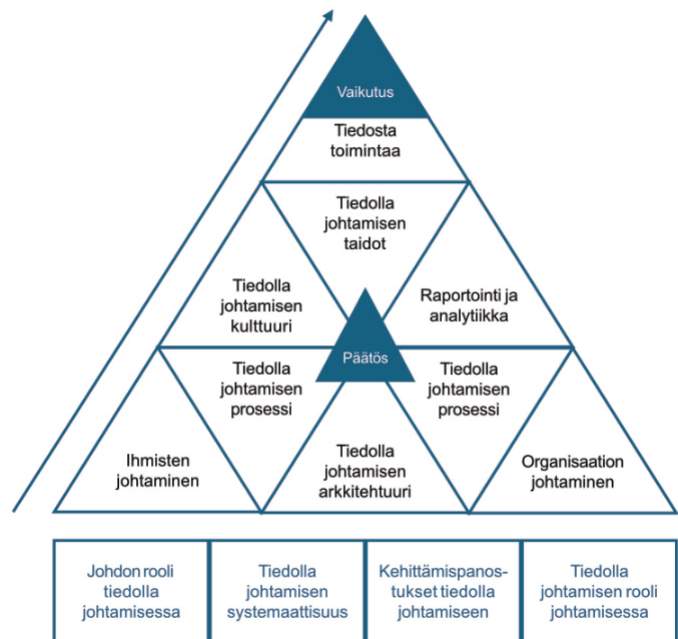
Organisaatiot ovat valmiita laittamaan merkittävästi aikaa ja rahaa tiedolla johtamisen kehittämisen teknisiin asioihin – matkaan datasta informaatioksi mutta kun puhutaan siitä, mistä datan arvo lopulta muodostuu, eli datan matkasta informaatiosta näkemykseksi ja älykkääksi toiminnaksi niin aika, into ja rahat tuppavat loppumaan. Tällöin merkittäviä panostuksia vaatinut investointi saavuttaa vain pienen osan todellisesti saavutettavissa olevista hyödyistä.

Tähän pitää saada muutos. Teknologialta ei tarvitse ottaa mitään pois, mutta organisaatioissa tarvitsee oivaltaa, että ihmiset ovat lopulta se moottori, joka varmistaa datan laadun, pistää tiedon töihin ja tuottamaan tavoiteltua lisäarvoa ja vaikuttavuutta. Tarvitaan motivoituneita ihmisiä, toimivia tiedon hyödyntämisen toimintamalleja, tiedon hyödyntämistä janoavaa kulttuuria sekä taitoja hyödyntää tietoa uudeksi toimin-

naksi ja oivalluksiksi.

Nyt on se hetki, jolloin tiedolla johtamisen kehittämisen painopistettä pitää siirtää pelkästä teknologiasta ihmisiin, kulttuuriin ja taitoihin. Lähdetään yhdessä kohti parempaa tiedon hyödyntämistä ja otetaan tiedosta kaikki arvo irti!

Laitetaan tieto töihin!

Kuvio: Creatido® Viitekehys – tiedolla ohjautuvan organisaation rakennuspalikat

Jani Listenmaa

Kirjoittaja on Creatido Oy:n perustaja ja toimitusjohtaja. Jani on toiminut pitkään yhtenä Suomen johtavana tiedolla johtamisen konsulttina, valmentajana, puhujana sekä kouluttajana. Hänellä on 15 vuoden ja satojen toimeksiantojen käytännön kokemus suomalaisten ja kansainvälisten suurten ja keskisuurten yritysten sekä julkisen sektorin organisaatioiden tiedolla johtamisen kehittämisestä. Jani on myös kirjoittanut kirjan Laita tieto töihin – tiedolla johtamisen käsikirja (Alma Talent 2023).

SANASTOSSA SUHISEE: KUKA HALLITSEE DATANHALLINTAA?

Kuka teillä kirjoittaa datanhallinnan säännöt? Kuka päättää, mitä "tiedon omistaja" tarkoittaa tai mitä oikeastaan hallitaan, kun puhutaan "hallinnasta"? Tämä on kriittinen kysymys, sillä kuten muissakin vallankäytön muodoissa, myös datanhallinnassa voittajat ja häviäjät määräytyvät pitkälti sen perusteella, kuka ensimmäisenä nappaa kuvainnollisen kynän käteensä ja alkaa määritellä.

"Historian kirjoittavat voittajat" -sannon kuvausta sitä, kuinka valtaapitävät määrittelevät virallisen totuuden. Sama pätee myös datanhallintaan - se, kuka määrittelee sanaston ja roolit, määrittelee samalla sen, miten tietoa organisatiossa käsitellään ja kenellä on valta päättää sen käytöstä. Jos sanasto luodaan vain yhden osapuolen ehdoilla, kuten IT:n tai riskienhallintatiimin näkökulmasta, voi syntyä järjestelmä, joka palvelee lähinnä hallintaa ja kontrollia, mutta ei liiketoiminnan tarpeita.

Datanhallinta ei ole pelkkää teknologiaa ja sääntöjen listaamista – se on vallankäytön järjestelmä. Sen avulla määritellään, miten dataa ryhmitellään, miten hierarkia rakentuu ja minkä liiketoiminta-arvon ympärille hallintamalli ra-

kennetaan. Jokaisessa organisaatiossa valinnat siitä, mitä dataa ensisijaisesti hallitaan, eivät ole neutraaleja, vaan ne heijastavat organisaation strategiaa ja joskus myös yksittäisten ihmisten tai tiimien agendoja.

Mietitäänpä hetki, kuinka dramaattisia seurauksia sanaston määrittelyllä voi olla. Onko "tietovastaava" sankari, joka puolustaa tiedon eheyttä, vai paperinpyörittäjä, jonka työstä kukaan ei tiedä? Onko "tietotuote" innovatiivinen tapa tehdä tiedosta liiketoiminnan ytimessä oleva hyödyke vai pelkkä uusi etiketti vanhoille excel-taulukoille? Ja ennen kaikkea – kuka saa päättää, mitä mikäkin tarkoittaa? Jos määrittelijänä toimii henkilö, joka haluaa ensisijaisesti ajaa tekniikan käyttöönottoa, saattaa koko hallintamalli rakentua AI-optimoidun tiedon ympärille – riippumatta siitä, onko se liiketoiminnan todellinen prioriteetti.

Datanhallintamallin rakentamisessa yksi suurimmista kompastuskivistä on juuri sanaston jalkauttaminen. Mikään ei ole turhauttavampaa kuin kuukausien työ määritelmien ja rakenteiden luomisessa, jos lopulta kaikki ymmärtävät termit omalla tavallaan. Kun yksi ajattelee, että

"asiakastieto" tarkoittaa asiakastietojärjestelmässä olevaa tietoa ja toinen tulkitsee sen tarkoittavan kaikkia asiakaskoh- taamisia, tulee "tiedon laatu" väistämättä kärsimään. Tämän vuoksi on kriittistä, että tietoarkkitehti ja liiketoiminta ovat mukana jo alkuvaiheessa määrittelemäs- sä, mitä mikäkin tarkoittaa – ja että nämä määritelmät viedään organisaation kaik- kiin kulmiin.

On houkuttelevaa ajatella, että voisimme rakentaa täysin neutraalin ja objektiivisen datanhallintamallin, joka palvelee kaikkia. Mutta valitettavasti se on utopiaa. Ihmiset eivät koskaan toimi täysin ilman ennakko-oletuksia, eikä ole realistista uskoa, että voisimme avata ja sopia kaikki oletukset yhdessä. Sen sijaan jaetun, selkeästi määritellyn sanaston avulla voimme vähintäänkin linjata kes- keiset käsitteet niin, että lopputuloksen onnistumisen todennäköisyys kasvaa.

Lopuksi konkretiaa: Jos datanhallin- ta olisi kartta, sanasto olisi kompassi. Ilman sitä on ihan sama, kuinka hienoja tiekarttoja piirrämme, jos suuntavaisto puuttuu, päädymme lopulta ihan minne sattuu.

Sade Haveri

Data Governancen Manager Relex Solutions, Dama Finland ry:n hallituksen jäsen ja yksi Helsinki Data Week'in perustajista

Kirjoittaja on käyttänyt dataan liittyvissä termeissä DAMA Finland ry:n sanastotyöryhmän määrittelemiä suomenoksia ja pyrkinyt kirjoittamaan näiden termien viitekehysessä.

Lisätietoa sanastosta: <https://github.com/dama-fi/sanasto>

Kuva: ThisisEngineering, Pexels

KOULUTUKSET

Sovella nykypäivän tekoälyä testauksessasi

14.5.2025, Helsinki
23.9.2025, Helsinki

Kurssi on käytännönläheinen oppimiskurssi, ja harjoitukset tehdään ryhmätestausmuodossa, jossa osallistujien rooleja kierrätetään. Harjoitusten tukena käytettävä kokemusperäinen rakenne mahdollistaa ajankäytön kohdistumisen yhteiseen käytännön kokemukseen tekoälyn soveltamisesta testaustehtäviin.

ISTQB-Certification testit

Helsinki, Helia-talo
25.4.2025
30.5.2025
27.6.2025

BBST® -kurssit

Helsinki, Helia-talo
27.4.2025 BBST® Foundations
8.6.2025 BBST® Test Desing
21.9.2025 BBST® Bug Advocacy
26.10.2025 BBST® Foundations

tivia.fi/tapahtumat

Liity jäseneksi!

JÄSENYYS TIVIA-YHTEISÖSSÄ KANNATTAA!

- Vahva valtakunnallinen vaikuttaja
- ICT-alan puolestapuhuja
- Riippumattoman tutkimustiedon tuottaja
- 28 jäsenyhdistystä, tuhansia henkilöjäseniä ja satoja yhteisöjäseniä
- Tavoitteena jäsenistön ammatillisen osaamisen ja arvostuksen kehittäminen

Lue lisää ja tutustu tarkemmin: tivia.fi

IT2022

IT2022-sopimusehdot
helpottavat IT-palveluista
sopimista. Hyödynnä
TIVIA-yritysjäsenetu -40%

it-ehdot.fi